

ESSEE

Essees on kesksel kohal autori nägemus käsitletavatest nähtustest ja nendega seonduvatest probleemidest, ta võib toetuda oma subjektiivsele arvamusele, kujutelmadele, peab julgema olla kriitiline, kui vaja, siis ka irooniline.

Essees domineerivad kirjutaja enda orginaalsed mõtted, kirjanduslik teos on vaid impulssiks, sellest ajendatuna peab kirjutaja leidma oma tee.

Loomulikult on essee arutlus, kuid see pole õpitu ülesütlemine, vaid isikupärane ja loominguline mõttearendus. Kirjutajal on küll suured vabadused, kuid esseest peab siiski välja paistma kirjutaja asjatundlikkus ja eruditsioon.

Essees on ruumi ka ebakindlusele, teisitimõtlelemisele, üllatavale ja meelelisele assotsiatsioonile, ometi ei ole see meeleolutsemine liigsete kujundite keskel.

Essee võib olla 2-3-leheküljeline väljaarendatud tekst, pikkusest ja vormist sõltumata peaks teksti iseloomustama analüüsiv laad, et kirjutaja mõtete areng oleks selgesti nähtav.

Esseele on omane täpne ja isikupärane stiil, mis hõlbustab sisu mõistmist, kasutatakse erinevaid väljendusvahendeid: kujundlikkust, suhtumist väljendavaid sõnu, mõisteid ja andmeid.

Essee algus võib lähtuda mõnest faktist, mälupeegeldusest, äsja läbi elatud tundest või sündmusest, teema arendus on analüüsiv, võib lubada kõrvalpõikeid, kuid peateemast ei tohiks kaugele minna. Essee lõpp võib olla üllatuslik(puänt), üldistav või hoopis avatuks jääda.

Ülesanne. Vali antud pealkirjadest üks ja kirjuta essee. Aluseks võiks võtta Karl Ristikivi, August Gailiti või August Mälgu kirjanikuisiksuse ja loomingu.

Arkaadia

Võlg

Edu ja ebaõnn

Tee õnnele

Teadmised ja tarkus

Elus mängitud rollid

Meri õitseb rannamehele

Otsija ja leidja tüüp eesti kirjanduses

Urbi et orbi (üldtähenduses: kõigile)

Eneseleidmise tee on konarlik

Sõnad ja teod

Igal sadamal oma tuli

Rohtaed

Lohutuseks neile, kes ei leia oma teed

Juhuslikke mõtteid

Ajad ja olud

Inimese väärtuse määravad tema teod

Romantiline Gailit

Lahtised allikad

Kirjanikust ja kirjandusest